

Bart MESOTTEN

Vader aller Vlaamse haiku's

Tot op hoge leeftijd blijft Bart MESOTTEN actief met het 'ontbolsteren' van taal en woorden. In zijn nieuwe bundel voorziet hij tweehonderd bekende en minder bekende religieuze gedichten van commentaar. Mensen leren binnenkijken in woorden, het lijkt wel het levenswerk van deze oude meester, die ook Vlaanderen de haiku leerde kennen.

'Soms zijn gedichten als een moerassig veld'

Erik DE SMET

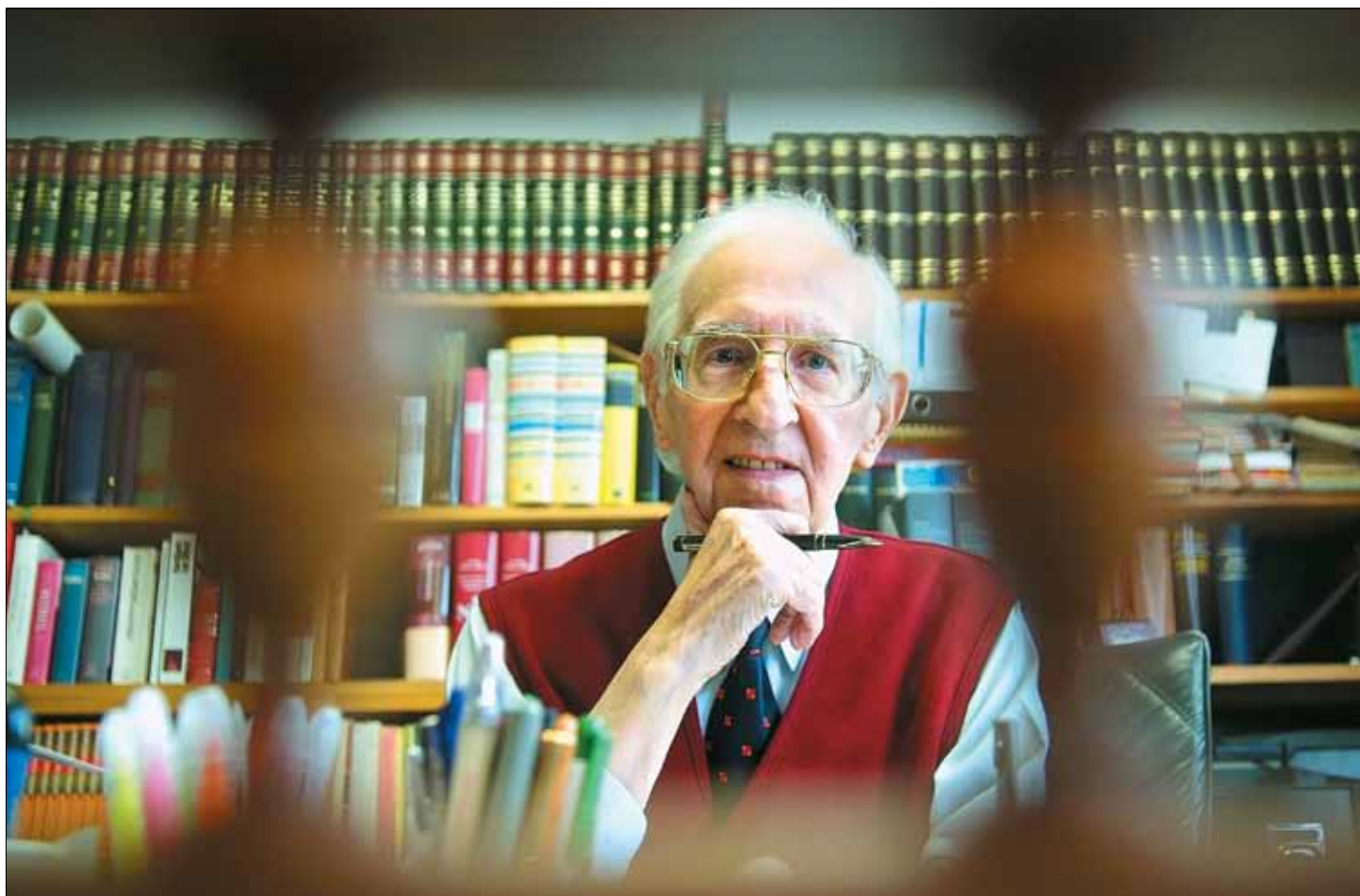
Een serviceflat propvol boeken. Als rector van de zusters van Overijse-Mechelen is ook Bart MESOTTEN met de congregatie verkast naar het woon- en zorgcentrum Sint-Augustinus in Berlaar. Binnen handbereik staan de lijvige werken waarmee hij bekend werd en waarin hij nauwkeurig allerlei klassieke, Bijbelse en religieuze uitdrukkingen in onze taal ontrafelde. „Opdat het bewaard zou blijven”, zegt hij zelf. Ook zijn nieuwste bundel oogt als een museum.

–De lezers van KERK & leven kennen u vooral als taalcolumnist. Is 'binnenkijken in taal en woorden' de rode draad door uw leven?

Pas achteraf, bij het terugblikken, merk je dat er een rode draad door je leven loopt. Ik trad tijdens de oorlogsjaren in bij de norbertijnen van Averbode. Ik werd naar Rome gezonden om theologie te studeren en zou nadien voor de klas gaan staan, maar toen werd de schoolwetgeving aangepast. Priesters in het middelbaar mochten enkel nog lesgeven als ze een diploma konden voorleggen. En dus zond de abt me na mijn studies theologie naar de K.U. Leuven om er een licentie klassieke filologie te behalen, zodat ik aan de laatstejaars van ons college in Brasschaat Latijn en Grieks kon geven. Aan de universiteit kreeg ik vooral de smaak te pakken om te blijven studeren. Dat ben ik altijd blijven doen.

Tot mijn 45ste stond ik voor de klas. Vervolgens werd ik rector bij de zusters in Overijse. Die taak combineerde ik zeventien jaar lang met journalistiek werk voor het toen pas opgestarte weekblad *Knack*. Ik verzorgde er rubrieken over taal en religie. Een wekelijkse rubriek over godsdienst is vandaag ondenkbaar in de Vlaamse pers. Jammer, want het religieuze behoort tot het menselijke. Het religieuze doordesemt onze taal en onze cultuur. De uitdrukking „De hand aan de ploeg slaan”, komt bijvoorbeeld uit de Bijbel. Opdat die kennis niet verloren zou gaan, verzamelde en verklaarde ik duizenden woorden en uitdrukkingen uit onze taal.

–In zijn onlangs verschenen bundel met zelfgeschreven haiku's bestempelt EU-president Herman Van Rompuy u als de 'vader aller Vlaamse haiku's'. Hoe kwamen deze, van oorsprong Japanse, korte gedichten in uw leven? Dat was het gevolg van de schoolradio waarvoor ik uitzendingen verzorgde over literatuur en religie. Ik wilde graag de poë-

Norbertijn Bart Mesotten durft ook preken met poëzie. © Frank Bahnmueller

zie van vreemde volkeren presenteren, omdat ik vond dat men toen in het middelbaar onderwijs in Vlaanderen een te enge kijk had op literatuur. Onze horizon is dan ook begrensd. Nederlands, Engels en Frans – en dan zijn we uitgepraat. Een vriend-scheutist in Japan bezorgde me enkele boeken en zo is het begonnen. Is een haiku religieus? Neen, maar je kunt de vorm gebruiken om een religieus gevoel te verwoorden.

„Poëzie is als een elektrische draad die je in het stopcontact steekt”

–Uw recentste boek bundelt beschouwingen bij uitdrukkelijk religieuze poëzie. Is het binnenkijken in de ziel van de dichter een ander levenswerk van u?

Ik werkte lang aan dat nieuwe boek. Een aantal teksten is terug te brengen tot de periode dat ik werkte voor de schoolradio. Mijn bedoeling was te helpen bij het lezen van gedichten. Stapstenen noem ik mijn

werk, want gedichten zijn soms als een moerassig veld. Wat poëzie is? Een moeilijke vraag. Een dichter ziet alles anders, dus ook het religieuze. Het heeft ook te maken met een zekere spanning en kracht. Poëzie is als een elektrische draad die je in het stopcontact steekt. Als er contact is, dan kun je zelfs motoren laten draaien. Het gaat dus om krachtige woorden met een lading die je raakt.

–Kan religieuze poëzie de mens ook vandaag nog aanspreken?

Ik ben geen theoreticus, maar iemand van de praktijk. Als rector van de zusters moet ik steeds voor dezelfde groep zusters preken, op zondag en op kerkelijke feestdagen. Ik ben dus verplicht geregeld af te wisselen en te verrassen. Wanneer ik in de homilie een gedicht durf ter sprake brengen, merk ik dat de zusters geboeid zijn. Dat is de kracht van poëzie.

Neem het gedicht *Emmaüs* uit de bekende bundel *Adagio* van Felix Timmermans, met z'n openingsvers: „Heer, blijf bij ons, de zon gaat onder.” Als je dat voordraagt op de zondag waarop het evangelieverhaal over de Emmaüsgangers wordt gelezen,

dan krijg je een heel andere kijk op dat verhaal. Timmermans herhaalt niet wat er in de Bijbel staat, maar blijft stilstaan bij één element dat hem treft. Jezus noemt hij een „vreemde man”. „Hij was alsof Hij door ons heen verdween en 't licht in ons is blijven branden”. Dat is toch prachtig verwoord. Ik geef deze tekst aan de zusters en we praten erover. Uiteindelijk kijken wij anders naar dat bekende verhaal, omdat de dichter dat op zijn beurt deed.

–U raadt ons dus aan om meer religieuze poëzie te gebruiken?

Ach, nu en dan een vleugje poëzie geeft ons leven smaak. Ik wilde geen preekboek afleveren. Poëzie kan een dienst bewijzen bij onderricht of aan een Bijbelgroep, maar lezen blijft toch het voornaamste.

Bart Mesotten, *Als Jij roept in de morgen. Tweehonderd religieuze gedichten ontbolsterd*, Halewijn, Antwerpen, 2010, 576 blz., ISBN 978 90 8528 156 6.

Tot 30 juli geldt een voorintekenprijs van 45 euro, na die datum betaalt u 50 euro. U kunt het boek makkelijk bestellen met de gegevens op bladzijde 14.